

9. Кржижановский С. Д. Поэтика заглавий / С. Д. Кржижановский. – М., 1931. – 32 с.
10. Кржижановский С. Д. Пьеса и ее заглавие // Новое литературное обозрение: Теория и история литературы, критика и библиография / С. Д. Кржижановский. – 2001. – № 52. – С. 207–208.
11. Кухаренко В. А. Интерпретация текста / В. А. Кухаренко. – М., 1988. – 189 с.
12. Осипенко С. Поэтика заголовків творів римської літератури / С. Осипенко // Літературознавчі студії. – 2013. – Вип. 39(2). – С. 256–262.
13. Основина Г. А. О взаимодействии заглавия и текста (на материале рассказа А. П. Чехова «Устрицы») / Г. А. Основина // РЯШ. – 2000. – № 4. – С. 62–66.
14. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении / А. М. Пешковский. – М., 1956. – 178 с.
15. Солодка Л. І. Лексико-самантичні особливості газетних заголовків : Автореф. дис. ... канд. наук : 27.00.04 / Л. І. Солодка. – Київ, 2008.
16. Тюпа В. Произведение и его имя / В. Тюпа // Литературный текст: Проблемы и методы исследования / Аспекты теоретической поэтики: К 60-летию Натана Давидовича Тамарченко: Сборник научных трудов. – М.; Тверь, 2000. – Вып. VI. – С. 9–18.

УДК 811.111.1'276.1

М. С. Богачик,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

КОНЦЕПТУАЛЬНА ПАРАДИГМА КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті досліджуються зміст та сутність комп'ютерного сленгу в англійській мові. Визначаються класифікаційні та семантичні ознаки комп'ютерного сленгу. Аналізуються функції, способи утворення та особливості перекладу комп'ютерного сленгу.

Ключові слова: комп'ютерний сленг, етимологія, словотворення, переклад.

КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ПАРАДИГМА КОМПЬЮТЕРНОГО СЛЕНГА В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье исследуются содержание и сущность компьютерного сленга. Определяются классификационные и семантические признаки компьютерного сленга. Анализируются функции, способы образования и особенности перевода компьютерного сленга.

Ключевые слова: компьютерный сленг, этимология, словообразование, перевод.

CONCEPTUAL PARADIGM OF COMPUTER SLANG IN ENGLISH

The article examines the meaning and the essence of computer slang. The questions of genesis, definition and functions of computer slang were considered in the article. Computer slang is a kind of slang used by both professional (IT specialists) and other users of computers. Rapid development of the computer slang caused by the widespread use of computer technologies in modern society and the gradual spread among native speakers of the language recipient. The preconditions and the ways of computer slang occurrence were highlighted. The basis of computer slang was formed with the words borrowed from English, as almost all modern information and communication technologies appeared in the USA. It is detected that computer slang combines the features of professionalism (serves for communication between people of one profession), vulgarism (includes a rather crude vulgar words), jargon (includes words that have unclear and hidden meaning for people who do not use information and communication technologies) and slang (expressively and emotionally colored vocabulary of spoken language, which is often considered as violation of the standard language). The classification of computer slang was presented. The following thematic structure of computer slang was determined: programs and their varieties, symbols, signs, actions, functions and commands, computer and its parts, system parts and devices, information units, designation and description of people connected with programming. The ways of computer slang formation were analyzed (tracing (full borrowing, part-tracing (partial borrowing), translation with using a standard vocabulary in a particular meaning, translation with using slang of the other professional groups, phonetic mimicry). The ways of computer slang translation were analyzed (transliteration, transcription, tracing, explication – descriptive translation). The place of computer slang in English was determined.

Key words: computer slang, etymology, word formation, translation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Надзвичайно потужний розвиток ІКТ, поява нових комп'ютерних пристроїв та програмного забезпечення стали причиною динамічного зростання та збагачення комп'ютерного сленгу. Природно, що джерелом поповнення комп'ютерного сленгу є англійська мова, оскільки практично всі сучасні з'являються у США. Як результат – ці ІКТ одержують словесне позначення англійською мовою. Існують різні способи номінації цих технологій, проте усі вони покликані або придумати нову назву, або розширити семантику вже існуючого слова для позначення нового явища.

Особливістю комп'ютерного сленгу є те, що він поступово став актуальним та загальноживаним не лише серед спеціалістів, які активно застосовують ІКТ у своїй професійній діяльності, але й більшості людей, які користуються комп'ютерами у повсякденному житті. У зв'язку з процесом комп'ютеризації усіх сфер життя та діяльності людства виникає необхідність засвоєння комп'ютерного сленгу мовцями.

Аналіз основних досліджень і публікацій, присвячених даній проблемі. Актуальність дослідження зумовлюється тим, що попри численні наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які присвячені питанню комп'ютерного сленгу (І. Арнольд, А. Баранов, Ф. Бацевич, Т. Беляева, Н. Виноградова, І. Гальперін, П. Горшков, О. Есперсен, С. Жирмунський, Т. Захарченко, Ю. Зацний, Н. Купцова, Ч. Леланд, П. Лихолітов, М. Маковський, Е. Партрідж, Е. Раймонд, Т. Соловйова, Р. Спірс, Г. Судзіловський, Т. Торн, С. Флекснер, В. Хомяков та ін.), проблема концептуальної парадигми комп'ютерного сленгу є об'ємною та потребує детальнішого вивчення, оскільки саме цей сленг надзвичайно швидко реагує на зміни в сфері ІКТ. А. Зацний наголошує, що «англійський комп'ютерний сленг завдяки своєму глобальному пресингу (Інтернет, телебачення) чинить найбільший вплив на інші варіанти сленгу» [3, с. 105].

Мета статті – проаналізувати концептуальну парадигму комп'ютерного сленгу в англійській мові.

Завдання статті:

- висвітлити зміст та сутність комп'ютерного сленгу;
- дослідити питання формування та функціонування комп'ютерного сленгу в англійській мові;
- представити класифікаційні та семантичні ознаки комп'ютерного сленгу;
- проаналізувати функції, способи утворення та особливості перекладу комп'ютерного сленгу.

Виклад основного матеріалу. Надзвичайно активний розвиток комп'ютерної лексики спричинив появу нової динамічної системи – комп'ютерного сленгу. Постає необхідність дослідити концептуальну парадигму цього мовного явища в англійській мові.

Вся лексика будь-якої мови поділяється на літературну та нелітературну. На відміну від літературної лексики, яка вживається переважно в літературі чи усній мові офіційного характеру, нелітературна лексика вживається переважно в розмовній мові, має неофіційний характер і включає в себе: професіоналізми, вульгаризми, жаргонізми та сленг. Для розуміння змісту та сутності поняття «комп'ютерний сленг» необхідно розрізнити ці терміни.

Професіоналізми – це слова, які використовуються невеликими групами людей, які об'єднані певною професією. Вульгаризми – це грубі слова, які зазвичай не вживаються освіченими людьми в суспільстві; спеціальний лексикон, що використовується людьми найнижчого соціального статусу (в'язнями, торговцями наркотиками, бездомними тощо). Жаргонізми – це слова, які використовуються певними соціальними чи об'єднаними спільними інтересами групами, які несуть таємний незрозумілий для всіх зміст. Ю. Скребньов визначає жаргон як «...слова професійних і соціальних груп, що відрізняються неформальним характером і є жартівливою заміною слів, які вже існують у нейтральній сфері літературної мови» [9].

Деякі вчені ототожнюють поняття «жаргонізми» та «сленгові слова». Зокрема М. Кочерган зазначає, що жаргонізми або сленгові слова – це «...слова, властиві розмовній мові людей, які пов'язані певною спільністю інтересів» [6, с. 215]. Н. Глушук також наголошує, що «...стилістичне розмежування між сленгізмами та жаргонізмами мінімальне» [2, с. 24].

Серед науковців існує багато суперечливих поглядів щодо трактування поняття «сленг». Єдиного визначення цього терміну не існує досі. Деякі вчені, визначаючи поняття сленг, наголошують на емоційно-експресивній забарвленості цієї лексики. В словнику сучасного українського сленгу зазначено, що сленг – це «...досить синкретичне мовне утворення, що включає загальний масив розмовної емоційно-експресивної лексики, не відображеної у сучасній лексикографічній практиці» [10, с. 33]. Н. Глушук підкреслює, що «...сленгове слово з'являється як наслідок емоційного ставлення того, хто говорить, до предмета розмови, його прагнення виділитися на фоні співрозмовників та відокремитися від них» [2, с. 26]. Є. Стрига трактує сленг як «...експресивно та емоційно забарвлену лексику розмовної мови, що відхиляється від прийнятної літературної мовної норми» [12, с. 186–187]. Л. Костіна, А. Стеценко розглядають сленг як «...емоційно-забарвлені слова розмовного типу, переважно жаргонного характеру, які в сучасних умовах мають тенденцію легко переходити в літературну мову» [4]. Інша група вчених, трактуючи поняття сленг, акцентує увагу на те, що це знижені лексико-фразеологічні одиниці, порушення норм стандартної мови. Л. Ставицька наголошує, що сленг – це «...практично відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць» [11, с. 42].

Також досі немає однозначної стилістичної оцінки сленгу. Деякі дослідники вважають, що сленг негативно позначається на літературній мові і є паразитичним шаром лексики з яким необхідно боротися, оскільки досить часто він характеризується грубим, цинічним, зневажливим, іронічним, презирливим забарвленням. Інші науковці мають протилежну думку і наголошують, що сленг покликаний передавати емоційний стан та настрої мовця, має експресивний, жвавий, виразний характер і сприяє збагаченню та удосконаленню мови. Зокрема, у словнику Вебстера зазначається, що «...сленг робить мову яскравішою і жвавішою» [2, с. 26].

Розрізняють такі види сленгу: загальновідомий, загальноживаний; спеціальний (маловідомий, вузькоживаний). Загальний сленг – це зазвичай часто вживані та зрозумілі для переважної більшості мовного колективу слова, які характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків. Спеціальний сленг використовується окремими професійними та соціальними групами.

Комп'ютерний сленг відрізняється від інших сленгів тим, що у ньому поєднуються характерні риси професіоналізмів, вульгаризмів, жаргонізмів та сленгу, оскільки він:

- слугує для спілкування людей однієї професії – програмістів, користувачів ІКТ (професіоналізми);
- включає в себе досить вульгарні, грубі слова (вульгаризми);
- включає в себе слова, які мають незрозумілий таємний зміст для людей, які не користуються ІКТ (жаргонізми).

Розглянемо трактування поняття «комп'ютерний сленг». Насамперед комп'ютерний сленг розглядався як слова, що вживаються лише людьми, чия професійна діяльність пов'язана із застосуванням ІКТ. Проте з активною інтеграцією ІКТ в усі сфери буденного життя та повсякденної діяльності людей поняття комп'ютерного сленгу набуває ширшого значення. Комп'ютерний сленг починає розглядатися як різновид сленгу, який використовується професійними та іншими користувачами комп'ютера. І. Міщук визначає комп'ютерний сленг як «...слова, які слугують для спілкування людей однієї професії – програмістів, або просто людей, які користуються послугами комп'ютера» [7, с. 69]. Є. Стрига трактує комп'ютерний сленг як «...професійну мову «комп'ютерників» і програмістів, а також людей, чия професійна діяльність тісно пов'язана з комп'ютерами та їх використанням; галузь професійної мови, доступну звичайним користувачам комп'ютерів і яка включається ними в своє мовлення» [12, с. 187].

Ознаками комп'ютерного сленгу є: експресивність, емоційність, лаконічність, гнучкість, рухливість, жвавість, динамічний розвиток, наявність великої кількості скорочень та символів, дотепність, мовна гра, іронічність, жартівливість, образність, часто зневажливе та презирливе забарвлення.

Функції комп'ютерного сленгу: експресивна, емоційно-оцінювальна, номінативна, комунікативна, творча, маніпулятивна, ідентифікаційна.

Існують численні класифікації тематичної структури комп'ютерного сленгу.

Є. Сапронова розрізняє такі тематичні групи комп'ютерного сленгу: людина, яка має відношення до світу комп'ютерів; дії людини та відповідні дії комп'ютера; робота з комп'ютером, невдачі в роботі з комп'ютером; складові частини комп'ютера; назви програмних продуктів, команд, файлів; комп'ютерні ігри; інтернет [8, с. 2].

Н. Виноградова [1] представляє таку тематичну структуру комп'ютерного сленгу: комп'ютер та його деталі; програми та їх різновиди; людина, яка працює з комп'ютером; типові операції, які здійснюються під час роботи.

О. Котова [5] пропонує дещо розширену тематичну структуру комп'ютерного сленгу: програми; символи, знаки; дії; функції і команди; системи; деталі та пристрої; (інформаційні) одиниці вимірювання; позначення та характеристика людей, пов'язаних з програмуванням.

Отже, проаналізувавши різні тематичні структури комп'ютерного сленгу, можна виділити такі когнітивні категорії: об'єкти, суб'єкти, діяльність, абстрактні.

Відповідно до цих когнітивних категорій розрізняємо такі концепти:

- 1) інформаційно-комунікаційні технології (наприклад, puter, lapper);

2) програмне забезпечення та складові частини комп'ютера (наприклад, screenie, app, splash screen, system, thrash, three-finger salute, toaster, crack, bridge, mouse, cash memory, track ball);

3) люди (наприклад, admin, geek, troll, leech, own, griefer, hack, hacker, jock, bagbiter, cyberbody, haxor, techie, technotard, white hat, script kiddie, tweek, cewebrity, code monkey, cracker, defriend, eyeball);

4) діяльність, пов'язана з використанням ІКТ та мережі Інтернет (наприклад, flame, egosurf, frag, nuke, rick roll, swap, txt, meetspace, meme, nastygram, netiquette, PW, sneakernet, spaghetti code, swap, Twittequette, vlog, warez, webinar, avatar, blogosphere, flash mob, rape, zip, gronk);

5) віруси (наприклад, nuke, spam, spamvertize, spoiler, spyware, typo-squat);

6) мова, символи, знаки (наприклад, write-only code, bondage and discipline language, dox, sharp, pigpen, wax, splat, worm, spike, ques, wow);

7) результати впливу інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, hactivism, horked broken, postarrhea, topless, on the blink, glitch, blog away).

Розглянемо основні способи утворення комп'ютерного сленгу:

1) метафоричне перенесення (метафоризація) – перенесення ознак одного предмета на інший шляхом зіставлення (наприклад, mouse, worm, spike, twiddle, surface – перенесення за формою; salt – за кольором, bridge, finger, spyware – за функціями, to sleep, to take off, to buzz, to kill, to click, to stand up – за характером руху);

2) метонімічний словотвір – це перенесення властивостей одного предмета на інший (наприклад, wax, wane, packet, hack, rape);

3) конверсія (N–V) та реверсія (наприклад, booker – to book);

4) словоскладання (наприклад, Twittequette, spamvertize, webinar, widget);

5) афіксація (наприклад, префіксація: cyberlife, cyberspace, cyberchat, decode, delink, delist, hyperspace, hyperlink; суфіксація: bookware, emailware, software, computerize, automize, globalize);

6) скорочення, усічення (ущільнення): кінцеве (апостола) (наприклад, semi – semicolons, wint – Winchester), ініціальне (афераза) (наприклад, Net – Internet, website – site, webcam – cam), серединне (синкопа) (наприклад, txt – to text), змішане;

7) абрєвіатури, акроніми (наприклад, ATB – all the best, ATM – at the moment, ASAP – as soon as possible, BFF – best friend forever, F9 – fine, GFU – good for you, HAND – have a nice day, IOW – in another words, LMK – let me know, NE1 – anyone, NSOH – no sense of humor, OMG – oh my god, POV – point of view).

Існують такі засоби перекладу комп'ютерного сленгу:

1) транслітерація – за допомогою українських букв передаються букви, з яких складається англійське слово;

2) транскрипція – передача українськими літерами не орфографічної форми, а звучання англійського слова;

3) калька (повне запозичення) – це спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфеми або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу (наприклад, driver – драйвер, user – юзер, computer – комп'ютер, printer – принтер, scanner – сканер, message – меседж);

4) напівкалька (запозичення основи) – спосіб перекладу шляхом запозичення слова і його підпорядкування правилам та нормам спелінгу та граматики, які існують в мові-реципієнті (наприклад, to connect – конектитися, to chat – чатитися, webcam – вабка, ICQ – аська, flash card – флешка);

5) експлікація (описовий переклад) – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови-оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення або визначення даної одиниці;

6) переклад: з використанням стандартної лексики в особливому значенні (наприклад, Windows – вікно, virus – вірус, disk – диск, млинєць); з використанням сленгу інших професійних груп (наприклад, computer – комп, тачка, апарат, машина, hardware – залізо);

7) фонетична мімікрія – метод, що ґрунтується на фонетичному збігові семантично несхожих загальноновживаних слів та англійського комп'ютерного сленгу. Слово, яке переходить до сленгу, отримує абсолютно нове значення, не пов'язане із загальноновживаним (наприклад, mail – мило, button – батон, laser printer – лазер).

Висновки та перспективи подальшого розвитку проблеми. Отже, комп'ютерний сленг є динамічною системою, яка стрімко розвивається та активно інтегрується у життя і діяльність сучасного суспільства. Причиною цього є глобальна комп'ютеризація. Комп'ютерний сленг ще потребує детальнішого вивчення, оскільки жоден словник не в змозі наздогнати темпи виникнення та розвитку цього мовного явища.

Література:

1. Виноградова Н. В. Комп'ютерний сленг і літературний мовний стиль: проблеми конкуренції / Н. В. Виноградова // Исследования по славянским языкам. – 2001. – № 6. – С. 203–216.
2. Глушук Н. Лінгвопрагматика сучасного англомовного сленгу: витоки, класифікаційні та семантичні ознаки / Н. Глушук // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. – 2013. – Вип. 21. – С. 22–36.
3. Зацний Ю. А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення складу англійської мови: навч. посібник / Ю. А. Зацний, Т. О. Пахомов. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 284 с.
4. Костіна Л. С. Стилістичні особливості американського комп'ютерного сленгу [Електронний ресурс] / Л. С. Костіна, А. М. Стеценко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/SND/Philologia/2_kostina%20l.s..doc.htm
5. Котова О. Е. Структура і семантика англоязычного комп'ютерного жаргону [Електронний ресурс] / О. Е. Котова. – Режим доступу: <http://www.isuct.ru/conf/antropos/section/3/kotova.htm>
6. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підр. [для студ. вищ. навч. зал. освіти] / М. П. Кочерган. – К.: Видав. центр «Академія», 2002. – 368 с.
7. Мішук І. М. Особливості перекладу американського комп'ютерного сленгу українською мовою / І. М. Мішук // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 9 (268), Ч. 1. – С. 69–72.
8. Сапронова Е. А. Формирование и стилистические особенности английского компьютерного сленга / Е. А. Сапронова // European research. – 2016. – № 4 (15). – С. 104–108.
9. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка / Ю. М. Скребнев. – М., 2000. – С. 66–72.
10. Словник сучасного українського сленгу / упор. Т. М. Кондратюк. – Х.: Фоліо, 2006. – 350 с.
11. Ставицька Л. О. Аргі, жаргон, сленг / Л. О. Ставицька. – К.: Часопис «Критика», 2005. – 462 с.
12. Стрига Е. В. Комп'ютерний сленг у сучасній англійській мові: походження та функціонування / Е. В. Стрига // Записки з романо-германської філології. – Вип. 1 (32). – 2014. – С. 186–191.
13. Encyclopedia – Britannica Online Encyclopedia [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.britannica.com>.
14. The Online Slang Dictionary [Electronic resource]. – Access mode: <http://onlineslangdictionary.com/thesaurus/words+meaning+computer+slang.html>